

ОТНОШЕНИЯТА МЕЖДУ ЕС И КИТАЙ – КЪМ СПРАВЕДЛИВО И РЕЦИПРОЧНО ПАРТНЬОРСТВО

март 2021 г

„За да имаш принципи, ти е нужна първо смелост“

китайска поговорка

Древните китайски императори твърдели, че властта им е дадена от свръхестествени сили. Те вярвали, че небето е предопределило Китай да бъде „Средното царство“ – центърът на света, най-мощната, хармонична, богата и мъдра империя, която е съществувала някога. Разпространяваните днес от Китайската комунистическа партия наративи имат здрави корени в миналото. В тях се подчертава, че в продължение на пет хилядолетия Китай е бил центърът на света, но впоследствие сили на Запада са причинили неестествено нарушаване на „свещения ред“. Днес китайските лидери обещават да възстановят статута, който се твърди, че заслужава Китай, като по този начин възвърнат „естественото“ състояние на света.

Подобно на всички исторически наративи, и китайските представляват съчетание от доказани факти и идеологически твърдения. Теорията, че Китай има „повече история“ от други държави, не се подкрепя от археологическите изследвания. Освен това китайската история е преминала през периоди на възход, упадък, враждуващи кралства, чуждо владичество и фундаментални промени, породени от чужди идеи и влияния. Поддържането на идеята за небесния произход на властта от партия, която черпи идеологията си от Маркс, Ленин, Мао, Дън, а сега и от Си, е повече от съмнително.

Истории от древното минало, преобразувани в национално-комунистическа идеология, не могат да определят отношенията в многостранния, основаващ се на правила ред на 21-ви век. Такъв подход може да се окаже нож с две остриета, тъй като всички държави са в състояние да отправят исторически „оправдани“ претенции към своите съседи. Ако искаме да запазим мира и взаимното уважително сътрудничество с нашите съседи в Европа и Азия, вековните карти не трябва да имат предимство пред международното право при определянето на граници и териториална принадлежност.

Със своята забележителна история, богата култура, философия и занаятчийско новаторство Китай е пленявал и вдъхновявал векове наред европейците, пораждал е в тях искрен копнеж, но и прикрити стремежи.

През март 2019 г. Европейската комисия определи Китайската народна република като партньор за сътрудничество, партньор за преговори с противоречиви интереси,

икономически конкурент и системен съперник.

Като се имат предвид политическите последици от пандемията от COVID-19 и налагането на т.нар. Закон за сигурността на Хонконг, по-агресивното преследване на дългосрочните цели по отношение на Синцзян, Тибет и Тайван, незачитането на многостранната система и международните споразумения, разпространението на китайското зловердно влияние, неспазването на задълженията в областта на основните права на човека, считаме, че този четворен подход вече не е актуален. Като партньор на ЕС Китай следва да спазва своите собствени международни задължения, което все още не е така. Системното съперничество все повече може да се разглежда като основната парадигма в нашите отношения; не бива обаче да пренебрегваме необходимостта от продължаване на диалога с Китай.

Трябва да признаем все по-твърдите нагласи на днешните китайски лидери, които изоставиха линията на колективното ръководство и възприеха нов култ към личността. Глобалната борба между демокрацията и авторитарното управление се оказа основен определящ фактор в отношенията ни с Китай. Това доведе до свиване на пространството за сътрудничество и икономически обмен.

През 2020 г. Китай беше основният търговски партньор на ЕС. Този факт не оставя съмнение, че икономическите и търговските отношения трябва да бъдат в основата на сътрудничеството между ЕС и Китай, но не и единственият определящ фактор. Ползите обаче не са еднакви за всички. Двете страни не постигат съгласие по основния въпрос за ценностите и нормите, на които се основава днешният следвоенен международен ред. Докато Европа се ръководи от зачитането на демокрацията, принципите на правовата държава и правата на човека, Китай е авторитарна еднопартийна държава. Въпреки това трябва да се опитаме да извлечем максимални ползи от нашата икономическа взаимозависимост; трябва също така да се справим със съществуващите дисбаланси.

Европейските фирми са обезпокоени от влошаващия се бизнес климат и все понелоялната конкуренция от страна на китайските фирми както в Китай, така и извън него. В допълнение, китайските дипломати прилагат по-конфронтационен подход спрямо отделните държави членки и ЕС. Европейските университети, изследователи, журналисти и представители на гражданското общество се чувстват под

натиск, цензурирани и заплашени не само когато работят в Китай, но и в Европа. Това се случва, когато китайските власти доловят несъгласие с техните официални доктрини и политики, което се отразява пряко на разпространението на европейските ценности и осигуряването на справедливи и равни условия за бизнеса и гражданите.

Поради твърдия подход на Китай и нарастващото му присъствие в държавите членки гражданите на ЕС чувстват, че европейският им начин на живот е застрашен. Европа е обезпокоена от факта, че липсата на прозрачни, справедливи и равноправни разпоредби е пречка пред конкуренцията и повече вреди, отколкото подпомага живота на европейските граждани.

Сътрудничество за решаване на глобални проблеми

Имайки предвид тези предизвикателства, ние искаме да си сътрудним с Китай в области от общ интерес. С население от 1,4 милиарда души, представляващо огромен пазар, като една от трите най-големи икономики, една от най-богатите държави в света, най-големият световен износител – и като ядрена сила и постоянен член на Съвета за сигурност на ООН – Китай е незаменим при решаване на глобалните проблеми.

Сега страната е стратегически партньор на ЕС в борбата с изменението на климата и в глобалния преход към възобновяеми енергийни източници. Китай е страна по Парижкото споразумение от 2016 г. насам, въпреки че понастоящем е най-големият производител на парникови газове и въглероден диоксид в света (почти 30% от световните емисии). Ето защо настояваме китайското правителство да удържи на думата си и очакваме Китай да намали емисиите си преди 2030 г. и да постигне неутралност по отношение на въглеродните емисии до 2060 г. Предлагаме промишлено сътрудничество за разработване на високотехнологични решения, особено в областта на чистия водород.

ЕС подкрепя също сътрудничество с Пекин за осигуряване на стабилност и устойчив растеж в развиващите се страни. До този момент обаче неговите усилия са възпрепятствани от системните различия и строго утилитарния подход, често възприеман от китайските власти. Ето защо категорично се противопоставяме на неустойчивия подход на Китай към сътрудничество с Африканския съюз и

африканските държави в сферата на достъпа до суровини, усвояването на нови пазари, правата на човека и въпросите, свързани с околната среда и климата.

ЕС и Китай определиха борбата срещу международния тероризъм като друга потенциална област на сътрудничество. Прилаганото от китайското правоприлагане и юрисдикция определение за тероризма обаче е неясно. Освен това обвинения в тероризъм често се отправят произволно и ретроспективно срещу мирни демонстранти и защитници на правата на малцинствата, както става все по-явно в Синцзян, Тибет и Хонконг. Поради това, докато съществуват тези практики, сътрудничеството в борбата с тероризма ще бъде ограничено.

Независимо от различията помежду ни е необходимо да продължим да поддържаме структуриран диалог с Китай за справяне с глобални предизвикателства като изменението на климата, незаконната миграция, връщането към основана на правила система за търговия и арбитраж в рамките на СТО и прилагането на ефективни механизми за регулиране на финансовите пазари. Голяма част от това обаче зависи от готовността на Китай да спазва международните норми и правила.

Защита на международния ред, основан на правила

Международната търговия и достъпът до нови пазари значително подобриха стандарта на живот в целия свят. Те допринесоха за създаването на работни места, повишаването на просперитета и намаляването на бедността в световен мащаб. Оставаме ангажирани с изграждането на отворена и справедлива световна търговска система. Тя трябва да бъде формирана от основан на правила многостранен ред, в ядрото на който са залегнали демократичните ценности. За да осъществи тази цел, ЕС трябва да работи конструктивно със своите партньори.

Подкрепата за многополюсен свят и основан на правила международен ред и днес представлява основен принцип на външната политика на Китай. Председателят Си Дзинпин многократно се е произнасял относно значението на многостранния световен ред, включително в забележителна реч в Давос през 2017 г.:

„Вярно е, че икономическата глобализация създаде нови проблеми. Това обаче не е оправдание да заличим изцяло глобализацията

на икономиката. По-скоро трябва да се адаптираме към глобализацията и да я направляваме, да смекчим нейното отрицателно въздействие и да предоставим ползите от нея на всички държави и нации.“

Не трябва да пренебрегваме факта, че заявената от Китай подкрепа за един многополюсен свят и поетият ангажимент за основан на правила ред не отговарят изцяло на реалността. В международните организации Пекин е склонен да прилага общи правила само когато те обслужват собствените му интереси; в противен случай ги обявява за неподходящи за конкретните му нужди или ги игнорира и прилага произволните си тълкувания. Събитията около СТО, СЗО и Международния трибунал по морско право показват как се подкопава легитимността на тези международни организации. Впоследствие капацитетът им за разрешаване на двустранни конфликти в многостранен контекст намаля.

Същевременно китайската външна политика възприе по-твърд курс, а дипломатията на страната стана по-конфронтационна, особено под ръководството на Си Дзинпин. Китай иска да има по-голяма роля на световната сцена, съответстваща на бързото му израстване. Китайските дипломати замениха максимата на Дън Сяопин „крий силата си, изчакай подходящия момент“ с „дипломатията на вълка-войн“.

Т. нар. Закон за сигурността на Хонконг е нарушение на ангажимента на Китай, поет в китайско-британската съвместна декларация от 1984 г., в която по отношение на Хонконг е заложен принципът „една държава, два строя“. С новия закон се подкопават не само съществуващите международни споразумения, но и отдавна установените автономия и свободи на Хонконг. След влизането в сила на закона положението със зачитането на правата на човека в града бързо се влоши. Новият закон е инструмент за заглушаване на разногласията, извършване на масови арести на продемократични активисти, потискане на свободата на изразяване и на събрания и отправяне на нападки срещу журналисти и представители на академичните среди.

Пекин счита Тайван – седмата по големина икономика в Азия със стабилна плуралистична демокрация – за „провинция ренегат“. Председателят Си Дзинпин определи 2049 г., която бележи 100 години от основаването на Китайската народна република, като краен срок за „обединението“ на КНР и Тайван без оглед на средствата, което е както дестабилизиращо, така и опасно. Групата на ЕНП изразява дълбока загриженост относно

засилващите се военни маневри на Китай, насочени към Тайван, които представляват сериозна заплаха за мира и стабилността в региона. Тя потвърждава отново позицията си, че двете страни трябва да се въздържат от едностранни действия и използването на сила. Вярваме, че обединението на Тайван и Китай – ако изобщо някога се осъществи – следва да бъде единствено резултат от демократичната воля на народите на Тайван и на Китайската народна република.

Групата на ЕНП се ангажира да защитава основания на правила многостранен ред и върховенството на принципите на правовата държава в международните отношения. Международните организации, които са в основата на този ред, също трябва да се приспособят към променящия се свят. Тази цел може да бъде постигната единствено чрез многостранни преговори с равно участие и представителство на всички заинтересовани страни.

Системно съперничество – защита на европейските интереси

За 46-те години от установяването на дипломатически връзки между ЕС и Китайската народна република през 1975 г. двете страни развиха близки политически, икономически и културни отношения чрез мрежа за диалог на високо равнище. От първите дни на „реформата и отварянето“ на Китай към външния свят европейски дружества, инженери и университети допринасяха за развитието на страната чрез инвестиции, технологии и научни изследвания в съчетание със значителна помощ за развитие от ЕС. Този ангажимент се ръководеше от предположението, че Китай в крайна сметка ще либерализира икономическата си система и евентуално дори политиката си. Очаквахме преминаване към пазарна икономика и постепенно отваряне за безпрепятствен икономически, научен и културен обмен.

Днес трябва да признаем, че нашите надежди остават неизпълнени.

Право на Китай е да избере своя собствен път на развитие. Ако обаче Китай не изпълнява ангажиментите си, за да преследва собствените си интереси, като същевременно застрашава нашите, ние сме длъжни да защитим благосъстоянието на европейските граждани и да призовем настоятелно Пекин да спазва поетите ангажименти.

Разпространението на основните ценности

на ЕС, зачитането на човешкото достойнство и правата на човека, свободата, демокрацията, равенството и принципите на правовата държава следва да се разглеждат в по-широк азиатски контекст, и особено в контекста на Югоизточна Азия. Позицията на ЕС може да бъде засилена посредством задълбочаване на стратегическите връзки и сътрудничеството чрез инвестиции и търговски споразумения със съседните на Китай държави, най-вече с Индия и региона на АСЕАН. Този регион е третият по големина търговски партньор на ЕС поради вече установените партньорства с Япония, Сингапур, Виетнам и Южна Корея. Чрез задълбочаване на връзките можем да осигурим стимули за по-нататъшна икономическа интеграция, която ще насърчи държавите от АСЕАН да укрепят своите демократични институции и да се придържат към заявените принципи. Припомняме, че Китай и 14 други азиатско-тихоокеански държави подписаха най-голямото търговско споразумение в света. Това ще увеличи политическото и икономическото влияние на Китай в целия регион. Ще следим отблизо ефекта от това споразумение, особено що се отнася до нормативните елементи на стандартизацията. Ние сме предпазливи по отношение на съвместимостта на стратегии като „Китайски стандарти 2035“ с европейския ангажимент, основан на ценности, и отчитаме усилията на Китай за насърчаване на алтернативни системи за икономическо и търговско управление.

COVID-19 – нагледен пример за отношенията между ЕС и Китай

Пандемията от COVID-19 е нагледен пример за много от предизвикателствата, излезли най-вече досега в отношенията между ЕС и Китай.

В ранния етап от избухването на пандемията Китай се опита да прикрие мащаба на проблема. Той укри важна информация, потисна граждани и журналисти, сигнализиращи за действителното положение в Китай, и блокира решенията на Комитета за извънредни ситуации към СЗО. Като предпочете да пази в тайна случващото се, вместо да действа открито за справяне с разрастващата се криза, Китай позволи на вируса да се разпространи бързо и да се превърне в световен проблем. След като COVID-19 стана приоритет за висшето ръководство на страната, по всички канали, включително китайски медийни агенции в чужбина, дипломатически усилия и действия на китайски дружества, Китай беше

представен като пример за подражание в борбата с пандемията. Беше изграден образът на Китай като глобален благодетел, който изпраща помощи и медицинско оборудване в целия свят. Китайските държавни медии предоставиха непълна информация за получената международна помощ, включително близо 60 тона медицинско оборудване от държавите – членки на ЕС. От друга страна, китайските търговски продажби бяха рекламирани като „помощ от Китай за приятели в нужда“.

Дипломацията на ЕС беше два пъти обект на намеса от страна на Китай, като и в двата случая тя се поддаде на оказания натиск. Първо, след намесата на китайски дипломати европейските дипломати смекчиха тона на доклад относно китайските кампании за дезинформация по време на здравната криза, изготвен от оперативната група на ЕСВД за стратегическа комуникация. Скоро след това китайски медийни агенции поискаха да се промени съвместна статия на посланика на ЕС в Китай и 27 двустранни посланици на държавите – членки на ЕС, по отношение на китайския произход на вируса. В отговор европейските дипломати си наложиха автоцензура.

За да избегнат критики вътре в страната за начина на управление на кризата, китайски длъжностни лица обявиха, че вирусът е внесен от чужденци. Те пропуснаха да споменат, че в по-голяма част от случаите тези хора са китайски граждани, завръщащи се от чужбина. В интервю за BBC китайският посланик в Лондон отказа да признае, че вирусът произхожда от Китай. Вместо това той заяви, че Пекин просто е открил пръв неговото съществуване. Освен това говорител на китайското външно министерство използва профила си в социалните мрежи, за да разпространи слухове, че вирусът е всъщност американско биологично оръжие. Държавите, които поискаха задълбочено и независимо разследване на произхода на вируса, бяха заплашени с ответни икономически и политически мерки.

Изправени сме пред ситуация на системно съперничество с Китай в различни области

Що се отнася до икономическите отношения, ЕС и Китай са взаимозависими, и следователно важни пазари един за друг. Въпреки това европейските дружества постоянно са обект

на дискриминационни практики, нарушения на пазара и различни ограничения в много икономически сектори. Множество форми на субсидии за китайските конкуренти – в частност, за държавните предприятия – на китайския пазар допълнително изкривяват условията на конкуренция. Подобни инструменти се използват за насърчаване на китайските дружества да навлизат на европейските пазари, за да се конкурират с нашите предприятия или да ги придобиват, за да се възползват от тяхното ноу-хау и впоследствие да станат още по-силни конкуренти за останалите предприятия в ЕС.

Друг риск, с който органите на ЕС трябва да са запознати, е китайското право, което изисква от дружествата от Китай да сътрудничат на тайните служби на страната. Трябва да бъдем постоянно бдителни, ако съществува риск от неправилно използване на данни от страна на китайските търговци. Този подход се илюстрира от изказвания на китайски посланици в Европа, които заплашват правителствата на държавите членки с ответни мерки срещу техните дружества, извършващи дейност в Китай, ако „Huawei“ не е част от националната им 5G мрежа. Отбелязваме заплахите на Китай към държави, които критикуват положението с правата на човека или призовават за международно разследване относно COVID-19, какъвто беше случаят с търговските ограничения за различни австралийски стоки.

От друга страна, ЕС е най-отвореното икономическо пространство в света. Чуждестранните инвестиции се приветстват и допринасят за икономическия растеж. Нашата система, със своите строги правила в областта на конкуренцията, инвестициите и обществените поръчки, е добре замислена и подходяща за икономически участници от либералните пазарни икономики. Тя обаче не е добре подготвена да се справи с предизвикателствата, породени от управлявана от държавата икономика, която предоставя на своите предприятия държавна подкрепа на равнище, недостъпно за дружествата от ЕС, с намерението и ресурсите тези нейни предприятия да се разраснат на нашите пазари. Поради това трябва да се създадат равнопоставени условия на конкуренция чрез активен и съдържателен ангажимент с Китай. За тази цел, групата на ЕНП приветства постигнатото неотдавна принципно съгласие относно всеобхватното споразумение за инвестиции (ВСИ) между ЕС и Китай. Едно инвестиционно споразумение само по себе си обаче не може да разреши всички проблеми, които вредят на нашите икономически и политически отношения; то трябва да осигури строги разпоредби в различните сектори,

както и механизми за правоприлагане, за да се преодолеят съществуващите дисбаланси и да се гарантира, че Китай и китайските търговци се придържат към тези разпоредби. Продължава да бъде също така изключително важно да се работи успоредно по съпътстващи мерки, както автономни, така и на многостранно равнище, и да се гарантира прилагането на ключовите разпоредби. Подобряването на нашия собствен набор от инструменти за търговска защита трябва да бъде приоритет. Публикуваната неотдавна от Комисията „Бяла книга относно осигуряването на еднакви условия на конкуренция по отношение на чуждестранните субсидии“ е стъпка в правилната посока, макар че същевременно трябва да подчертаем необходимостта от спазване на нашите принципи на откритост и свободна и лоялна конкуренция на вътрешния пазар на ЕС. В контекста на Бялата книга призоваваме Комисията да предложи Инструмент за осигуряване на еднакви условия на конкуренция (ИОЕУК). Този инструмент следва да даде възможност на европейския бизнес да постигне успех в конкурентната среда на единния пазар със субсидирани китайски дружества. Освен това едностранните инструменти на ЕС, като например планираната система на ЕС за надлежна проверка на веригите на доставки или новия глобален режим на ЕС за санкции, трябва да бъдат използвани, за да се запълнят пропуските, които със сигурност ще бъдат оставени при сключване само на инвестиционно споразумение.

Политически препоръки на Групата на ЕНП

Китай подкрепи европейската интеграция, когато тя улесняваше китайския достъп до вътрешния пазар. Той подкрепи и силен европейски глас, насърчаващ многополюсния свят. Въпреки това Китай използва двустранни и алтернативни многостранни стратегии, за да заобиколи общия основан на правила подход, прилаган от европейските институции. Алтернативни формати като инвестиционната схема 17+1 и готовността на по-големите държави членки егоистично да осигурят индивидуални търговски и инвестиционни споразумения за своите дружества са от полза само за Китай, който прилага принципа „разделяй и владей“ (забивайки клин в блока). Това отслабва позицията на ЕС и неговите държави членки. Ефективният подход към Китай изисква последователна, основана на ценности външна политика, провеждана лоялно от ЕС и неговите държави членки.

Без единен подход на ЕС, който да засили преговорната позиция на 27-те държави членки, трудно можем да преговаряме при равни условия с Китай. Групата на ЕНП призовава държавите членки и европейските институции да изразяват единодушна позиция, като същевременно възприемат последователен и всеобхватен подход на всички равнища. Тя настоява за основи на пазара реформи и за еднакви условия на конкуренция за всички дружества от ЕС. В рамките на европейските институции следва да бъде създадена междусекторна работна група по модела на успешната работна група за Брексит, която изигра важна роля за запазване на единството в позицията на държавите членки. ЕС трябва да укрепи своите вериги на доставки, за да повиши тяхната устойчивост чрез различни средства, включително чрез увеличаване на собственото си производство и преместването му в близост с цел постигане на „отворена стратегическа автономност“.

- > **Строгата реципрочност като второ най-добро решение:** Групата на ЕНП подкрепя сътрудничеството с Китай въз основа на отворената регулаторна рамка на ЕС и при пълно спазване на правилата на СТО. Едновременно с това ЕС трябва да бъде в състояние да защитава твърдо основните си интереси въз основа на съвместимост със СТО, реципрочност и ефективно прилагане на корективни мерки. Ако обаче подобен отворен подход в икономическите отношения между ЕС и Китай е непостижим, ЕС следва да използва своята търговска защита и други съответни автономни мерки срещу китайските дружества, ако открием нарушаващи търговията последици или заплахи за сигурността и стратегическите интереси на ЕС. Те следва да отразяват ограниченията, пред които са изправени европейските дружества в Китай.
- > **Правила на ЕС в областите на антитръстовата политика, сливанията и държавните помощи за китайските дружества, извършващи дейност в Европа:** За да се избегне нелоялната конкуренция, ЕС следва да разработи „инструмент за неутралност по отношение на конкуренцията“, за да се гарантира неутралността по отношение на конкуренцията на китайските държавни предприятия на европейския пазар. Същото трябва да важи за всички субсидирани от държавата дружества, независимо от тяхната структура на собственост и от държавата, в която основно извършват дейност. Многостранните усилия за укрепване на правилата на СТО относно субсидиите

за промишлеността, основи на тристранното сътрудничество между ЕС, САЩ и Япония, трябва да продължат.

- > **Реципрочност при обществените поръчки:** На европейските дружества често е забранено да участват в обществени поръчки в Китай. Европейската комисия трябва да гарантира, че възлагащите органи и държавите членки прилагат ефективно директивите на ЕС от 2014 г., и евентуално да пререзгледа рамката. Съзакондателите следва да финализират новия, балансиран Международен инструмент в областта на обществените поръчки (МИОП), за да укрепят инструментариума на ЕС и да насърчат реципрочни условия за търговия в световен мащаб. Китай следва да се присъедини възможно най-скоро към Споразумението на СТО за държавните поръчки и да отвори пазара си за международни обществени поръчки.
- > **Принудителен трансфер на технологии:** Продължава да се извършва принудителен трансфер на технологии и кражба на права върху интелектуална собственост от страна на китайски търговци. Незаконната практика е и страничен продукт от проекта „Произведено в Китай 2025“ на Пекин, в рамките на който се работи енергично за постигане на технологичен паритет със САЩ и ЕС. Тези методи подкопават бъдещите бизнес перспективи и създаването на работни места и растеж в Европа. Макар да оценяваме положително факта, че правилата, пряко забраняващи няколко вида принудителен трансфер на технологии, вече са част от ВСИ, трябва да гарантираме, че адекватното справяне с всички форми на принудителен трансфер на технологии и с кражбата на права върху интелектуална собственост продължава да бъде приоритет в двустранните отношения. Европейската комисия следва да създаде работна група за повишаване на осведомеността сред държавите членки и европейските предприятия и да настоява китайските органи и търговски дружества да премахнат принудителния трансфер на технологии и нарушенията на защитата на правата върху интелектуална собственост.
- > **Промислена стратегия за ЕС:** ЕС трябва да подобри рамковите условия за инвестиции и иновации на предприятията. Китайската стратегия за ключовите отрасли следва да бъде анализирана и извлечените поуки следва да бъдат отразени в разходите за научни изследвания, развойна

дейност и иновации на равнището на ЕС и на държавите членки. Освен това непрекъснатите инвестиции в научни изследвания, развойна дейност и иновации в ЕС могат да създадат нови взаимозависимости за уравнивяване на силите между ЕС и Китай. Специално внимание следва да се обърне на устойчивостта на веригите на доставки на ЕС с цел „отворена стратегическа автономност“, включително чрез развиването на нови възможности в южното и източното съседство. Групата на ЕНП изисква също прозрачност по отношение на двустранните споразумения между отделните държави и Китай. Разочаровашо е, когато се използват съмнителни държавни разпоредби, за да се пазят в тайна стратегически договори с Пекин. За съжаление, такъв беше случаят с неотдавнашен заем, предоставен от Китай на унгарското правителство за високоскоростна железопътна линия между Будапеща и Белград. Групата на ЕНП изисква също двустранните споразумения между отделните държави и Китай да се основават на солидна оценка на рисковете, за да се гарантира, че тези инвестиции не подкопават сигурността или обществения ред в ЕС чрез функционирането, управлението или контрола, наред с другото, на критична инфраструктура, критични технологии и изделия с двойна употреба, на предоставянето на критични суровини или на чувствителна информация, включително лични данни. Във връзка с това групата на ЕНП призовава за прозрачност на тези споразумения.

- > **„Един пояс, един път“** Геополитическата програма на Китай, прикрита зад инфраструктурни и финансови проекти в рамките на инициативата „Един пояс, един път“, трябва да бъде призната за това, което представлява, и всички такива проекти трябва да бъдат внимателно наблюдавани, включително от гледна точка на отрицателните им политически последици. ЕС би трябвало да защитава по-решително собствената си Стратегия за свързване, която има за цел изграждане на инфраструктура и осигуряване на финансиране в трети държави, тъй като тя е от стратегическо значение и би създала бизнес възможности за нашите дружества. Въпреки това трябва да изискаме инициативата „Един пояс, един път“ да отговаря на международните стандарти и, като се отчита липсата на прозрачност в тръжните процедури, да гарантира лоялна конкуренция на трети пазари чрез насърчаване на практики за

многогранно икономическо управление.

- > **Технологична платформа за 5G:** Развитието на 5G мрежа в цяла Европа е крайъгълен камък на бъдещата конкурентоспособност на Европа. Ресурсите, мобилизирани в рамките на плана за възстановяването за Европа, следва да се използват за предоставяне на всички държави членки на необходимите средства за сигурна инфраструктура и за подкрепа на европейската промишленост, способности и иновации. Участието на Китай в тази област следва да се проучи внимателно, а дружествата, считани за заплаха за сигурността, трябва да бъдат изключени от всякакви дейности във връзка с 5G в ЕС-27.
- > **Хранително-вкусовата промишленост, рибарството и аквакултурите като стратегически активи в отношенията с Китай:** Като се има предвид продължаващата зависимост на Китай и на китайското ръководство в областта на продоволствената сигурност, ЕС следва да мобилизира ресурси за разработване на интелигентна рамка за защита на интересите на европейските земеделски стопани, рибари, производители на аквакултури и потребители и за избягване на нелоялната конкуренция в отраслите на селското стопанство, рибарството и аквакултурите. Ние признаваме Споразумението за сътрудничество между Европейския съюз и правителството на Китайската народна република за закрила на географските указания. Ще следим отблизо изпълнението на това споразумение, като наблюдаваме усилията на Китай да гарантира защитата на европейските права върху интелектуална собственост.

Що се отнася до търговията, ние продължаваме да бъдем ангажирани с установяването на отворени отношения с Китай. За съжаление, поради продължаващите неоправдани нетарифни мерки, технически пречки и липса на реципрочност, нашите търговски отношения остават неравноправни. Държавните субсидии в Китай водят до свръхкапацитет и до дъмпинг на европейските и световните пазари. Въпреки че един чисто трансакционен подход не гарантира постигането на стратегически цели, европейският подход за намиране на решения чрез преговори – а не чрез налагане на мита, какъвто е подходът на САЩ – невинаги е успешен.

Показателен е случаят с Глобалния форум по проблемите на свръхкапацитета в стоманодобива, създаден в рамките на

ОИСР през 2016 г. след световна криза в стоманодобивната промишленост, причинена от огромен свръхкапацитет на Китай. Тригодишните преговори не доведоха до осезаеми резултати и в крайна сметка Китай реши да напусне форума през октомври 2019 г. Проблемът със свръхкапацитета в стоманодобива остава и идващо, 2,6 милиона преки и непреки работни места в ЕС.

Политически препоръки на Групата на ЕНП

- > **Осъществяване на модернизиранието на СТО:** От присъединяването на Китай към СТО през 2001 г. насам страната не изпълнява ангажиментите си. ЕС, заедно с други членове на СТО, следва активно да продължи да полага усилия за актуализиране на правилата на СТО. Китай трябва да изпълнява своите отговорности и ангажименти като член на организацията и да признае истинския си икономически статус, включително да признае, че вече не отговаря на определението за „развиваща се страна“.
- > **Пълноценно използване на инструменти за търговска защита:** Тъй като продължават да съществуват нелоялни търговски практики, ние призоваваме инструментите на ЕС за търговска защита и новата антидъмпингова методика да се прилагат непрекъснато и стриктно, както и да се обмисли възможността за тяхното укрепване. По този начин ще се преодолеят по-успешно нарушенията в цените и разходите, които не са резултат от силите, действащи на свободния пазар.
- > **Повече „разследвания по собствена инициатива“ от Европейската комисия:** Групата на ЕНП подкрепя увеличаването на капацитета на Европейската комисия за разследвания „ex officio“ на антидъмпингови/антисубсидийни случаи, без официални жалби от засегнати европейски дружества. Комисията следва да упражнява пълноценно тези увеличени правомощия.
- > **Проучване на нови гъвкави форми на съюзническо сътрудничество:** Насърчаваме държавите членки да създадат нов форум за многостранно сътрудничество въз основа на наследството на Координационния комитет за многостранен стратегически контрол на износа. Основната цел на

този нов форум ще бъде да наблюдава и контролира износа на технологии, търговските потоци и чувствителните инвестиции в държави, които будят притеснение, както и етичните стандарти в търсенето, изготвянето и подбирането на данни.

- > **Ефективен скрининг на преките чуждестранни инвестиции:** Настоятелно призоваваме държавите членки бързо да въведат и ефективно да прилагат новия регламент за създаване на механизми за скрининг на чуждестранните инвестиции в отрасли от решаващо значение и да запълнят съществуващите празнини в законодателството; Следва също така да се обмисли евентуално преразглеждане, за да се преодолеят нарушенията на пазарните принципи, причинени от чуждестранните субсидии на вътрешния пазар. Разглеждаме с предпазливост усилията за установяване на вредни икономически зависимости чрез стратегически инвестиции и сме решени да укрепваме европейската отворена стратегическа автономност в това отношение.
- > **Всеобхватно споразумение за инвестиции между ЕС и Китай:** Оценяваме положително постигнатото принципно политическо споразумение за всеобхватно споразумение за инвестиции (ВСИ) между ЕС и Китай, което има за цел постигането на по-сигурна правна рамка за дългосрочен достъп до пазара и възможности за инвестиции. Отразявайки нашите приоритети, ВСИ може да допринесе за осигуряване на по-голяма реципрочност по отношение на достъпа до пазара, установяване на еднакви условия на конкуренция и насърчаване на недискриминационното третиране на предприятията и инвеститорите. Признаваме, че това няма да запълни всички празнини в тези области. Групата на ЕНП ще разгледа внимателно споразумението, което включва амбициозни разпоредби в областта на търговията и устойчивото развитие, като например трудовите права, за които Китай за първи път изрази съгласие. Ще вземем предвид и положението с правата на човека в Китай, когато от нас бъде поискано да одобрим инвестиционното споразумение. Мониторингът на изпълнението е от ключово значение, тъй като стойността на споразумението зависи от начина, по който Китай изпълнява тези ангажименти.
- > **Намиране на решение за**

свързкапацитет: ЕС следва да продължи диалога с други международни заинтересовани страни в рамките на ОИСР, СТО и Г-20 и да окаже натиск Китай да се присъедини отново към преговорите.

- > **Споразумение за инвестиции с Тайван:** Подкрепяме започването на преговори за двустранно споразумение за инвестиции с Тайван. Освен това призоваваме Комисията да приключи подготвителната работа, по-специално подготвително проучване и оценка на въздействието, за да започнат официално преговорите в рамките на политиката на ЕС за „един Китай“. Също така считаме, че Тайван следва да бъде приветстван да участва в заседанията, механизмите и дейностите на СЗО, особено по време на пандемията. Добре балансираното управление на кризата от страна на Тайпе показва ползата, която неговото участие би могло да донесе на организацията.
- > **Стремеж към ефективно прилагане:** Групата на ЕНП ще гарантира, че Европейският парламент следи активно за ефективното прилагане на всяко бъдещо споразумение с Китай, като насърчава ролята на парламентарната дипломация и диалога в това начинание.

В европейския обществен и академичен дебат Пекин се опитва да влияе на обществения дискурс в европейското общество. Китай има за цел да наложи собствените си политически послания и да цензурира критичните гласове в Европа.

Свободата на убеждение, изразяване, религия и сдружаване са основополагащите принципи на нашите либерални демокрации. Критичното мислене в Европа се счита за съществен елемент на нашата демокрация на участието. За Китайската комунистическа партия тези основополагащи принципи на нашия европейски модел се числят към „седемте подривни течения“ и „злините на Запада“, които трябва да бъдат потиснати в Китай.

Същевременно Китай все повече използва тези свободи в Европа, за да формира програмата си. Въпреки че прозрачният дебат относно Китай в нашите медии, университети, мозъчни тръстове и канали на социалните медии е добре дошъл и обогатяващ, трябва да се води борба срещу прикритите средства за манипулиране на обществения дискурс.

Някои европейски медии станаха обект на сливания и придобивания от страна

на китайски дружества. По този начин те въведоха прокитайски насоки за работа. Приходите от реклами и китайски медийни публикации от китайски институции и дружества се използват като лост за популяризиране на прокитайски послания и цензуриране на критичните доклади. Китайските посолства в Европа упражняват натиск върху европейските журналисти и университети да се въздържат от изявления, които биха се възприели като критични спрямо Китай. Европейските мозъчни тръстове и университети, финансирани от китайски институции и дружества или в сътрудничество с тях, популяризират становищата на китайското правителство. За тази цел се използва и широката мрежа от над 500 института „Конфуций“ по целия свят. Освен това те се опитват да се намесват в учебните програми на западните университети, за да цензурират критичния дискурс и изследванията във връзка с Китай. На европейски изследователи и журналисти биват отказвани китайски визи и достъп до китайски източници, когато тяхната работа се счита за критична спрямо политиката на Комунистическата партия.

Тези интервенции често остават незабелязани, но са насочени към нашите основни ценности и принципи. За разлика от обичайната публична дипломация с мека сила, терминът „остра сила“ бе създаден, за да опише тези нови тактики на манипулативна дипломатическа политика.

Политически препоръки на Групата на ЕНП

- > **Скрининг на чуждестранни инвестиции в медиите** През последните 10 години Китай е инвестирал почти 3 милиарда евро в европейски медийни дружества. Само някои държави – членки на ЕС, разполагат с механизми за скрининг на чуждестранните инвестиции в медиите. Поради това насърчаваме Комисията да разработи регулаторна система за целия ЕС, за да се попречи на медийни дружества, които са финансирани или контролирани от правителства, да придобиват европейски медийни дружества. Това следва да се прилага предимно за недемократични държави, в които европейските медийни организации нямат право да работят свободно или са подложени на натиск да изкривят информацията в полза на местните правителства. Тези усилия следва да се основават на обща база данни, за да се улесни хармонизираната

превенция и/или преследване в целия Европейски съюз. В противен случай примерът на Китай ще бъде последван от други държави със сходни авторитарни политически идеологии, а Европейският съюз рискува да допусне намеса на други държави във вътрешните си работи.

- > **Подкрепа за независимите изследвания и журналистика във връзка с Китай:** Засилената подкрепа за независимите и критични експертни познания за Китай ще намали зависимостта на мозъчните тръстове и университетите от китайските дружества и институции, които понастоящем спонсорират техните дейности. Силно препоръчително е да се създаде финансирана от ЕС програма за изследвания във връзка с Китай, която да е на разположение на европейските университети, и да се създаде Европейски фонд за опознаване на Китай. ЕС и държавите членки трябва също така да продължат да защитават свободата на словото в университетите, за да гарантират, че свободата на словото в европейските университети не се нарушава чрез принуда от страна на китайските власти, било то спрямо европейски или китайски студенти и университетски преподаватели.
- > **Насърчаване, подкрепа и финансиране на независимата журналистика и либералните медии:** ЕС и неговите държави членки следва да подкрепят журналистите, които разследват цензурата, пропагандата, тормоза на пресата и нарушенията на правата на човека в Китай. Добри примери за това са Инициативата за доверие към журналистиката, Международният консорциум на разследващите журналисти и Форумът за информация и демокрация. ЕС може да допринесе към тези усилия чрез създаването на Европейски демократичен медиен фонд.
- > **Борба с китайските кампании за дезинформация и наложените послания:** Европейска автомобилна марка беше принудена публично да се извини за това, че е публикувала реклама с цитат от Далай Лама на платформа на социалните медии. Споменаването на преследването на религиозни и етнически малцинства, като тибетци и уйгури, и присъждането на европейска литературна награда на писател, задържан в Китай, може да доведе до заплахи от страна на китайски дипломати срещу академични институции и дори

правителства. Опитите на Китай да наложи свои собствени послания и да цензурира мненията в ЕС не могат да бъдат толерирани. Всички институции на ЕС трябва да бъдат стриктни при идентифицирането и назоваването на китайските кампании за дезинформация и послания, както например във връзка с кризата с COVID-19. Предлагаме да се документират случаите на дезинформация и нарушенията на правата на човека в целия ЕС, за да се повиши осведомеността и по този начин да се окаже подкрепа на жертвите, независимо дали става въпрос за физически лица, корпорации или правителства. Тези усилия биха могли да положат основите за образователни усилия, като например набори от инструменти или специални уебсайтове, за да се предоставят необходимите умения и/или знания на европейските граждани, така че да се предотврати погрешното им информиране.

- > Тези данни могат да се събират и публикуват редовно от Европейската служба за външна дейност (ЕСВД).
- > **Защита на правата на човека и на основните права:** Нарушенията на правата на човека в континентален Китай и Хонконг не могат да бъдат пренебрегвани и изискват силна реакция от страна на ЕС и неговите държави членки. Групата на ЕНП приветства приетия глобален режим на ЕС на санкции за нарушения на правата на човека (т.нар. закон „Магнитски“ на ЕС), който ще гарантира, че виновните за нарушаването на правата на човека биват подведени под отговорност. Групата на ЕНП следва да поеме водеща роля в политическата дипломация, за да включи корупцията в глобалния режим на ЕС на санкции за нарушения на правата на човека.
- > **Освобождаване на активисти в областта на правата на човека:** Призоваваме за освобождаването на произволно задържани и лишени от свобода защитници на правата на човека, дисиденти и други лица, включително шведския гражданин Гуй Минхай. С голяма загриженост отбелязваме съобщенията за системни нарушения на правата на човека, включително интерниране, стерилизация и принудителни аборти, които се извършват в Синцзян срещу уйгури и други предимно мюсюлмански малцинства, и настояваме за независимо и спешно разследване на тези твърдения.

Подчертаваме необходимостта от осигуряване на свободен достъп до Тибет, включително за дипломати, журналисти, туристи и самите тибетци.

- > **Продължаване на подкрепата за Хонконг:** Групата на ЕНП трябва да продължи да подкрепя автономността на Хонконг, свободата и принципите на правовата държава. Тя следва да продължи да насърчава държавите членки да прилагат пакета от мерки, съгласуван от Съвета по външни работи на 28 юли 2020 г., както и общата резолюция на Парламента от 15 юни 2020 г.
- > **Европейска забрана за внос на продукти, за чието производство е използван принудителен труд:** Има информация, че китайските власти са задържали един милион уйгури в лагери и ги използват за принудителен труд в провинция Синцзян. Камарата на представителите на САЩ почти единодушно прие закон, който забранява вноса на продукти, за чието производство е използван принудителен труд. ЕС следва също да забрани вноса на продукти от дружества, които се възползват от принудителния труд, в съответствие с правото на СТО. Продуктите, произведени в лагери за превъзпитание, също следва да бъдат забранени на пазарите на ЕС.
- > **Подкрепа за свободата на религията в Китай:** Китай продължава да отрича религиозната свобода на своите граждани. Религиозните сдружения и общности, особено християните, мюсюлманите, будистите и други лица, които не са част от контролираните от режима организации, са обект на тормоз, задържане, разрушаване на свещени символи и места за богослужение, репресии и други форми на неумолимо преследване. ЕС следва не само да предостави подходящи средства на специалния пратеник за утвърждаване на свободата на религията и убежденията извън ЕС, но и да повдига непрекъснато въпроса за религиозната свобода в отношенията си с Китайската народна република.
- > Китай се превърна в единотнай-големите донори в бюджета на ООН и все повече участва с войски в мироопазващите операции на ООН. Като постоянен член на Съвета за сигурност на ООН и член на Съвета по правата на човека Китай носи специална отговорност да подкрепя трите стълба на ООН: правата на човека, мир и сигурност, както и развитие.

Позицията на ЕС в областта на напрежението между САЩ и Китай

Състоянието на отношенията между САЩ и Китай има глобални последици, особено след като световната пандемия допълнително изостри съществуващото напрежение. Съревнованието между големите сили безспорно се превръща в съперничество между големите сили. При тези обстоятелства ЕС трябва да заеме позиция, която да му позволява да защитава интересите си, като същевременно поддържа работни отношения и с двете страни.

От една страна, ЕС и САЩ са свързани чрез трансатлантическата връзка, която е институционализирана в НАТО, въз основа на принципите на демокрацията, свободата, правата на човека и върховенството на закона. Групата на ЕНП е поела ангажимент за подновяване и укрепване на тази връзка. ЕС подкрепя лоялно САЩ, като запазва оръжейното си ембарго спрямо Китай в продължение на вече повече от 30 години. От друга страна, китайският пазар, с всички съпътстващи уговорки, е мощен магнит, който привлича европейски предприятия от всякакъв мащаб.

Само ЕС в неговата цялост дава възможност на своите държави членки да запазят автономността си в условията на съревнованието за върховенство между САЩ и Китай. За да не бъде притиснат от двата геополитически гиганти, ЕС трябва да поддържа принципна, но прагматична външна политика. Защитата на многостранното сътрудничество и неговите институции, както и зачитането на основания на правила ред, са от основно значение за защитата на позицията на ЕС. Това предполага налагането на санкции с цел защита на европейските интереси.

Това може да доведе до временни пречки или разочарования, като например потенциални ответни мерки от страна на Пекин срещу нашите бизнес интереси. В дългосрочен план обаче тя ще укрепи международната система въз основа на прозрачни правила. За да постигне тази цел, ЕС трябва да поеме водеща роля при възстановяването на съюза си със САЩ. Това следва да се случи и с други демократични държави съмишленици, които са загрижени за това колко селективен може да бъде Китай при спазването на международните правила.

Групата на ЕНП приветства установяването на диалог между ЕС и САЩ относно Китай

и призовава за провеждането на солидна дискусия в области като принудителния трансфер на технологии или укрепването на многостранните институции, където общ подход е не само желателен, но и необходим. Освен това групата на ЕНП призовава ЕС, САЩ и други демократични държави да следват амбициозна програма за подкрепа на демокрацията в целия свят, да се противопоставят на нарастващия авторитаризъм, да подкрепят желанието на хората за свобода и да засилят демократичната устойчивост.

В зависимост от резултата от тези усилия отношенията между ЕС и Китай могат да се развият съобразно три различни сценария:

а) Положителен сценарий — ангажираност и сътрудничество

При положителен сценарий двете страни продължават да си сътрудничат. Това дава възможност на ЕС да се ангажира както със САЩ, така и с Китай, да сключва споразумения, да увеличава търговията и да повишава равнището на инвестициите. И тримата партньори работят съгласувано за справяне с глобалните предизвикателства като изменението на климата, тероризма и настоящата пандемия. Редовният диалог се съпътства от високо равнище на доверие.

б) Неутрален сценарий - съвместно съществуване и половинчати действия

ЕС приема силните страни на своите партньори и работи за укрепване на собствените си сили. Осъзнаването от страна на ЕС на нарастващата конкуренция и усилията му за справяне с нелоялните търговски практики не компрометират изцяло отношенията, тъй като всички страни признават, че ползите за тях превишават загубите.

в) Отрицателен сценарий - съперничество и конфликт

Третият сценарий води до най-тежки последици. ЕС трябва успешно да се ориентира и маневрира във враждебна среда, в която доверието е нарушено, търговията е възпрепятствана и се прилагат различни ответни мерки.

Европейската общественост не би приела военна конфронтация. Способността да се устои на въвличането в подобно потенциално участие би била възможна само ако ЕС е силен и единен. Силата се определя от ефективна и решителна външна политика в духа на член 24, параграф 3 от ДЕС. ЕС трябва да е готов да се възползва безкомпромисно

от своето влияние (силен икономически фактор, доминиращ донор на помощ, доверен политически партньор, износител на определен модел на интеграция). Единството предполага единна позиция спрямо Китай и САЩ, където краткосрочните и тясно ориентирани интереси нямат превес над общия интерес. Що се отнася до Китай, Европа по подразбиране трябва да се възползва от много по-голямата си колективна сила при преговори.

ЕС трябва да се подготви за евентуално прекъсване на отношенията между САЩ и Китай. По този начин ЕС трябва да стане самодостатъчен в основни сектори на икономиката, като промени естеството на веригите на доставки (приближавайки ги до нас) и като увеличи значително инвестициите в научноизследователска и развойна дейност. ЕС може да не е в състояние да спре китайските действия, но следва да гарантира, че те си имат своята цена. При опитите за възстановяване на баланса във връзките с Китай следва да се вземат предвид решителното прилагане на реципрочността, механизмите за скрининг на инвестициите, ограниченията в придобиването на чувствителни европейски предприятия и стратегическа инфраструктура, включително селското стопанство, недвижимите имоти и технологиите. Освен това ограничителните мерки (т.е. глобалният режим на санкции) следва винаги да бъдат възможни. Решителната защита на свободата и демокрацията увеличава способността на ЕС да се справя по-добре със системните усилия на Китай да оказва влияние върху неговите политици и гражданското общество. Това се прави, за да се формира общественото мнение в съответствие със стратегическите интереси на Китай. Освен това ЕС следва да изложи китайските хищнически тактики и действия в уязвими трети държави. Тези държави биват примамени от обещанието, например, на инициативата „Един пояс, един път“ и се озовават в капана на дълга (дългове за активи).

Подновеният диалог между ЕС и САЩ относно Китай, който е съсредоточен върху политически, свързани със сигурността, стратегически и икономически аспекти, би могъл да послужи като платформа както за ЕС, така и за САЩ, за по-добро разбиране и модерирание на подхода на другата страна към Пекин и за избягване на ненужна ескалация на отношенията между САЩ и Китай. Европейските лидери трябва да отбележат, че политиката на САЩ спрямо Китай е един от малкото въпроси в американската политика, при който е постижим двупартиен консенсус.

Трансатлантическата връзка, независимо

колко близки са нашите отношения с Китай, е и винаги ще бъде по-силна и по-важна за ЕС. Вярата в свободата и демокрацията ни обвързват със САЩ, които са ключов съюзник в отношенията с Китай.

Заклучения

Политиката на ЕС по отношение на Китай следва да се основава на следните принципи: сътрудничество, когато е възможно; конкуренция, когато е нужно; конфронтация, когато е необходимо. Този подход позволява на ЕС да реагира гъвкаво на развитието на двустранните отношения.

Ангажирането обаче изисква интерес и от двете страни, както и придържане към съществуващите правила. Ето защо очакваме Китай да изпълни собствените си ангажименти. Избирателното прилагане на основания на правила международен ред е неприемливо. Очакваме недискриминация и откритост от страна на Пекин, както и готовността му да поеме отговорност и отчетност, което е свързано със засилената му роля на световната сцена.

Групата на ЕНП подкрепя ангажираност с Китай, която е принципна, практична и прагматична. ЕС не следва да излага на риск своите ценности и принципи. Групата на ЕНП призовава европейските институции и държавите членки на ЕС, да използват всички средства, за да убедят китайското ръководство да превърне своята вдъхновяваща страна в отговорен член на международната общност.